

ASPECTE DE PROMOVARE A SĂNĂTĂȚII ȘI EDUCAȚIE PENTRU SĂNĂTATE ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR

Grigore FRIPTULEAC, Vasile GUȘTIUC,
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie
Nicolae Testemițanu

Summary

Aspects of health promotion and health education in schools education

Were subjected to pre-university institutions interviewing leaders in Chisinau. It was determined that 69.6% were induced in the curricula of study hours to promote health and health education at different levels of undergraduate instruction. Need PSES module is referred to 95.5% of respondents. Using age appropriate educational programs and materials, will help improve the health of students.

Keywords: *promoting health, education for health, curriculum.*

Резюме

К вопросу о формировании здорового образа жизни в общеобразовательных школах

Были опрошены руководители общеобразовательных школ из муниципия Кишинэу. Было установлено, что 69,6% из них ввели в учебный план курс Формирование Здорового Образа Жизни. Необходимость введения данного курса подтвердили 95,5% опрошенных. Использование программ и дидактических материалов, соответствующих возрасту, улучшит состояние здоровья учеников.

Ключевые слова: *здоровый образ жизни, гигиеническое воспитание, учебный план.*

Introducere. Promovarea sănătății și educația pentru sănătate (PSES) este o responsabilitate a întregii societăți, și nu doar a sectorului de sănătate, de aceea colaborarea intersectorială în implementarea programelor respective la nivel comunitar, îndeosebi în rândul adolescenților, este considerată ca element-cheie al procesului de studii [1, 3].

Școala este unul dintre cei mai importanți parteneri în activitățile de PSES. Anume la acest nivel, unde există un contact direct și de durată cu tânăra generație, se pot forma atitudini și deprinderi indispensabile unui comportament responsabil și sănătos [2].

Potrivit afirmației UNESCO, sănătatea în rândul elevilor este o investiție în viitorul unei țări și în capacitatea poporului său de a asigura dezvoltarea economică și socială [7].

Începând cu anii '80 ai secolului trecut, în Europa a început să se dezvolte conceptul de „Școală care promovează sănătatea”, proiect lansat de OMS-EURO în parteneriat cu Consiliul Europei și Comisia Europeană. Inițial acest proiect a debutat în 1991, în Ungaria, Cehia, Slovacia și Polonia, cu implicarea ulterioară pe parcursul anilor a peste 40 de țări din Europa și extinzându-se concomitent și în celelalte birouri regionale ale OMS [5]. Actualmente, în multe țări, PSES este inclusă ca disciplină obligatorie în curricula școlară, începând din clasa întâi până într-a douăsprezecea, folosindu-se pentru fiecare ciclu de dezvoltare programe și materiale didactice adecvate vârstei [1, 4].

Există mai multe argumente ce pot fi aduse în favoarea realizării PSES în cadrul unităților de învățământ, precum și a beneficiilor pentru societate:

- crește o populație școlară educată pentru un stil de viață sănătos;
- permite accesul larg la informație corectă, atât în mediul urban, cât și în cel rural;
- realizează în mod indirect educația adulților;
- contribuie la scăderea numărului de îmbolnăviri și a comportamentelor cu risc;
- permite sporirea eficienței asistenței medicale și scăderea costurilor acesteia [6].

Materiale și metode. A fost aplicat un chestionar pentru conducătorii instituțiilor de învățământ preuniversitar, fiind intervievați 154 de conducători din 160 instituții dislocate pe teritoriul municipiului Chișinău.

Întrebările au fost adresate cu scopul determinării și evidențierii aspectelor de organizare și desfășurare a activității de PSES în instituțiile dirijate, precum și aprecierii nivelului de percepție al profesorilor privind necesitatea introducerii în curricula școlară a modulului de promovare a sănătății și educație pentru sănătate.

Rezultate și discuții. Conform rezultatelor obținute, am stabilit că în 78,6% din instituțiile de învățământ preuniversitar din municipiul Chișinău programul de studii include și ore de PSES, însă, în același timp, în 21,4% din instituții asemenea ore lipsesc.

Conducătorii instituțiilor de învățământ preuniversitar, în programul de studii a cărora sunt incluse ore de PSES, în 69,6% cazuri au indicat că ultimele sunt predate la toate nivelurile de instruire preuniversitară, începând cu clasa I și până în clasa a XII-a; 11,6% au indicat că aceste ore sunt petrecute numai la nivelul claselor primare (cl. I-IV), 13,4% – la nivelul claselor gimnaziale (cl. V-VIII), iar 5,4% au marcat că ele sunt predate numai la nivelul claselor liceale (cl. IX-XII). Aceste cifre denotă prezența deficiențelor în planificarea orelor de PSES.

Lasă de dorit și metodologia de predare a orelor modulului respectiv. În 76,3% din instituțiile de învățământ, aceste lecții sunt predate în cadrul orelor de clasă, în 13,5% din instituții – poartă caracter opțional sau facultativ și numai în 10,2% din instituții lecțiile de PSES sunt introduse în curricula școlară ca un curs de lecții obligatorii.

O importanță deosebită în educația tinerei generații, în contextul practicării unui mod sănătos de viață, îl are nivelul de calificare al formatorilor. Datele studiului au evidențiat că nicio instituție de învățământ preuniversitar nu dispune de cadre calificate în acest domeniu. În 56,3% din instituții aceste ore sunt citite de către dirigințele de clasă, în 26,2% – de către un alt profesor (preponderent profesorul de biologie), în 3,9% – de către lucrătorul medical din instituție, iar în 13,6% cazuri se practică forma mixtă de predare a orelor de PSES, cu implicarea a mai multor persoane.

Analiza datelor obținute privind frecvența și durata orelor de PSES relevă faptul că în 45,8% din instituțiile în care se țin aceste lecții, ultimele sunt desfășurate o dată în lună, în 33,4% din instituții – săptămânal, iar în 20,8% din ele respondenții au indicat o altă periodicitate de desfășurare a lor. Concomitent, 95,9% din respondenți au indicat că lecțiile de PSES au o durată obișnuită (45 min.), 4,1% indicând o altă durată de desfășurare a acestor ore.

Materialele utilizate în procesul instructiv-educativ reflectă o discrepanță între instituțiile de învățământ în ce privește materialele aplicate în cadrul orelor de PSES. Astfel, în 35,3% din instituții, în cadrul acestor ore sunt utilizate curricule și ghiduri practice aprobate de Ministerul Educației, în 18,5% din ele sunt utilizate materialele acumulate din surse mass-media, în 7,6% cazuri – materialele obținute de la lucrătorii medicali (cărți, broșuri, pliante etc.) și în 38,6% din instituțiile de învățământ preuniversitar, în procesul instructiv-educativ se utilizează materiale didactice obținute din diverse surse.

Analiza rezultatelor obținute referitor la nivelul de percepție privind necesitatea introducerii în curricula școlară a modulului de PSES a stabilit că aceasta este susținută de 95,5% din respondenți. Totodată, 1,9% din conducători s-au pronunțat împotriva introducerii în instituțiile de învățământ preuniversitar a unor astfel de ore.

Evaluarea opiniei privind cea mai reușită formă de predare a modulului de PSES a demonstrat că 57,5% din respondenți afirmă că modulul dat ar fi necesar să fie predat de o persoană instruită în acest domeniu, 23,5% au indicat lucrătorul medical, iar 19,0% au opinat că acest curs de lecții trebuie să fie predat de către dirigințele clasei.

Printre temele acceptate de a fi citite în cadrul orelor de PSES se numără: igiena personală; dezvoltarea fizică și activitatea sportivă; nutriția sănătoasă; maladiile infecțioase și prevenirea lor; daunele consumului de alcool, drogurilor și produselor din tutungerie; securitatea la trafic; violența; sănătatea și dezvoltarea sexuală; sănătatea ocupațională și sănătatea mediului; sănătatea mintală.

Concluzii. Activitatea de promovare a sănătății și educația pentru sănătate în instituțiile de învățământ preuniversitar din municipiul Chișinău poartă un caracter dezorganizat și dictează necesitatea elaborării și implementării unei curricule obligatorii, cu folosirea pentru fiecare ciclu de dezvoltare a programelor și materialelor didactice adecvate vârstei. Realizarea acestei măsuri va contribui esențial la îmbunătățirea comportamentului elevilor, la menținerea și fortificarea stării lor de sănătate.

Bibliografie

1. Ețco C., Maximenco Elena, Bahnarel I. et al. *Program de promovare a sănătății adolescenților la nivel comunitar în Republica Moldova*. Monografie, Chișinău, 2012, 136 p.
2. Guștiuc V. *Optimizarea activității de educație pentru sănătate în instituțiile de învățământ preuniversitar din mun. Chișinău*. Teza de master în Managementul Sănătății Publice. Chișinău, 2009, 79 p.
3. Popușoi E., Calmăc V. *Cu privire la măsurile de optimizare a educației pentru sănătate și promovare a modului sănătos de viață. Problemele actuale ale sănătății populației și reformei asistenței medicale*. Autoreferat al tezei de dr. în medicină, Chișinău, 2000, p.126-128.
4. *Programul Național Educația pentru Sănătate în Școala Românească*. București, 2001.
5. *Promovarea sănătății și educație pentru sănătate*. Școala Națională de Sănătate Publică și Management Sanitar, București: Public H Press, 2006.
6. www.isj.rdsbv.ro
7. www.unesco.org/education

Prezentat la 01.07.2013